

ĐỀ BÀI

Đọc bài thơ sau:

TIẾNG VỌNG

Không làm được thơ ngắn

Đành phải làm thơ dài

Khó nói bằng im lặng

Đành phải nói bằng lời

Thơ dài lời dài vẫn bất lực

Sao là câu nói tôi với đời...

Có ai nghe thấy một tiếng vọng

Thì thả con thuyền sang với tôi

(Trần Lê Văn - Mùa hè 1986)

Câu 1 (8,0 điểm). Làm thế nào để chúng ta nghe được *tiếng vọng* từ nhau?

Câu 2 (12,0 điểm). Làm thế nào để chúng ta nghe được *tiếng vọng* từ trong thơ? Anh/chị đã nghe được *tiếng vọng* nào từ bài thơ Đọc Tiểu Thanh kí (Nguyễn Du)?

Phiên âm:

Tây Hồ hoa uyển tẫn thành khư,

Độc điếu song tiền nhất chỉ thư.

Chi phần hữu thân liên tử hậu,

Văn chương vô mệnh lụy phần dư.

Cổ kim hận sự thiên nan vấn,

Phong vận kì oan ngã tự cư.

Bất tri tam bách dư niên hậu,

Thiên hạ hà nhân khấp Tố Như?

Dịch nghĩa:

Cảnh đẹp ở Tây Hồ đã thành gò hoang cả rồi,

*Chỉ viếng nàng qua một tập sách đọc trước cửa sổ.
Son phấn có thân chắc phải xót xa vì những việc sau khi chết,
Văn chương không có số mệnh mà cũng bị đốt dở.
Những mối hận cổ kim khó mà hỏi trời được,
Ta tự coi như người cùng một hội với con người phong vận mắc nỗi oan lạ lùng.
Không biết hơn ba trăm năm sau,
Thiên hạ ai người khóc Tố Như?*

Dịch thơ:

*Tây Hồ cảnh đẹp hóa gò hoang,
Thôn thức bên song mảnh giấy tàn.
Son phấn có thân chôn vãn hận,
Văn chương vô mệnh đốt còn vương.
Nỗi hờn kim cổ trời khôn hỏi,
Cái án phong lưu khách tự mang.
Chẳng biết ba trăm năm lẻ nữa,
Người đời ai khóc Tố Như chăng?*

(Theo *Ngữ Văn 10*, tập 1 Nâng cao, trang 175-176, Nhà Xuất bản Giáo dục 2006)

.....Hết.....

Họ và tên thí sinh: .....Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị 2.....

HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ THI NĂNG KHIẾU MÔN NGỮ VĂN KHỐI 11 - LẦN II
NĂM HỌC 2021 -2022
(*Hướng dẫn chấm gồm có 03 trang*)

A. YÊU CẦU CHUNG

- Hướng dẫn chấm chỉ mang tính chất định tính, vì vậy giám khảo phải nắm được nội dung trình bày trong bài làm của thí sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức độ điểm một cách hợp lí, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.

- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.

- Điểm bài thi có thể cho lẻ đến 0,25 điểm và không làm tròn.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu 1 (8,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Biết cách viết bài văn nghị luận xã hội, bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, có sức thuyết phục, văn viết mạch lạc, trong sáng, không mắc lỗi chính tả, dùng từ hoặc đặt câu. Dẫn chứng thực tế, thuyết phục.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Nêu vấn đề cần nghị luận: con đường, cách thức để chúng ta nghe tiếng vọng của lòng nhau	0,5
2	Giải thích <i>Tiếng vọng:</i> tiếng nói tâm hồn vang lên để mong kiếm tìm một mối liên hệ, gắn kết, mong gặp được một sự tri âm, đồng cảm.	1,0
3	Phân tích, lý giải a. Vì sao phải nghe <i>tiếng vọng</i> từ nhau? - Vì con người, dù gần gũi, thân thiết đến đâu cũng vẫn là những cá thể với những điểm riêng biệt của đời sống nội tâm: tình cảm, lối sống, cách nghĩ... - Vì con người không thể sống đơn độc, tách biệt với thế giới, với mọi người. Con người luôn cần có con người để hợp tác, gắn bó, sẻ chia... - Vì khi nghe được tiếng vọng từ nhau, con người mới có thể thấu hiểu để gắn kết, sẻ chia hoặc bù đắp, chữa lành... cho nhau trong hành trình sống và nếm trải cuộc sống. (<i>Dẫn chứng minh họa</i>) b. Làm thế nào để nghe được <i>tiếng vọng</i> từ nhau? - Bản thân đối tượng phải sẵn sàng <i>mở lòng</i> , sẵn sàng và có đủ dũng khí để <i>cắt tiếng</i> .	4,0

	<p>Với những cõi lòng đóng kín, khó có thể có cách nào để <i>nghe</i> được, càng khó có thể <i>nghe thấu</i>.</p> <p>- Muốn nghe được <i>tiếng vọng</i> của lòng người (trong điều kiện người đã <i>mở lòng</i>, đã <i>đủ dũng khí để cất tiếng</i>), cần:</p> <p>+ Gần gũi, gần bó - có gần bó mới có thể quan sát, có thể nhận biết và có điều kiện để hiểu ở một mức độ nhất định.</p> <p>+ Đủ tinh tế, nhạy cảm - có <i>cái tai trong</i>, <i>cái tai của tâm hồn</i> - để cảm nhận, nắm bắt không chỉ điều đã bộc lộ rõ mà cả điều không nói, chưa muốn nói ra.</p> <p>+ Đủ sự hiểu biết - hiểu về cái phức tạp, tế nhị của đời sống tâm hồn, tình cảm, hiểu cả sức mạnh cũng như sự bất toàn của con người, hiểu cá tính, cách nghĩ của người mình cần hiểu - điều này vô cùng khó. Chỉ khi vốn hiểu biết chung phải đủ đầy và khi thật để tâm mới có thể hiểu và cũng chỉ hiểu ở một mức độ nhất định.</p> <p>(<i>Dẫn chứng minh họa</i>)</p>	
4	<p>*Bàn luận, mở rộng vấn đề</p> <p>- Người có thể lắng nghe <i>tiếng vọng</i> từ lòng người khác thường là người có tình, trọng tình, trọng người - hiếm và quý. Gặp người như vậy cần biết trân trọng.</p> <p>- Nghe <i>tiếng vọng</i> từ lòng người rất cần, để có thể hiểu nhau, để kết nối và vun đắp những mối quan hệ sâu sắc, bền vững. Bên cạnh đó cũng cần biết lắng nghe tiếng nói nội tâm của chính mình, biết từ việc lắng nghe chính mình mà nghe và hiểu được lòng người.</p> <p>*Bài học: mở rộng đôi tai và mở rộng tấm lòng, nghe lòng mình và nghe lòng người mới có thể sống tốt, sống hạnh phúc và sống sâu sắc.</p> <p>(<i>Dẫn chứng minh họa</i>)</p>	2,0
5	Kết thúc vấn đề nghị luận	0,5

Ghi chú: Nếu học sinh có những kiến giải riêng, hợp lí, thuyết phục thì giám khảo vẫn đánh giá, cho điểm (nhưng không vượt quá điểm tối đa của từng phần).

Câu 2 (12,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Học sinh biết cách làm bài văn nghị luận văn học. Vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận.

Bố cục hợp lý chặt chẽ, văn viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, về diễn đạt.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo những nội dung cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Giới thiệu vấn đề nghị luận: tiếng vọng của tâm hồn nhà thơ qua thơ	0,5
2	Giải thích khái niệm: - <i>Tiếng vọng</i> : tiếng nói cất lên để hướng tới tìm kiếm một sự hồi đáp.	1,5

	<p>- <i>Tiếng vọng trong thơ</i>: tiếng nói nội tâm của nhà thơ, thông điệp tinh thần mà nhà thơ gửi gắm trong tác phẩm.</p> <p>- <i>Nghe được tiếng vọng trong thơ</i>: nghe được tiếng nói, cảm nhận được những kí thác, nhắn gửi, hiểu được tâm hồn người làm thơ lắng kết và ngân vang từ trong tác phẩm.</p>	
3	<p>Lí giải Làm thế nào để nghe được <i>tiếng vọng</i> của thơ?</p> <p>- Hiểu được những đặc trưng và nắm được phương thức biểu hiện của thơ ca: thơ là tiếng nói tâm hồn, biểu hiện qua ngôn ngữ giàu hình tượng, bão hòa cảm xúc và có nhạc tính, biểu hiện qua hệ thống biểu tượng và hình tượng trữ tình mang dấu ấn sáng tạo cá nhân đậm nét...</p> <p>- Hiểu được các yếu tố liên quan đến sự ra đời của bài thơ: những yếu tố thuộc tiểu sử, con người nhà thơ, những yếu tố tạo thành hoàn cảnh ra đời bài thơ.</p> <p>- Có kĩ năng đọc thơ: không chỉ đọc văn bản ngôn từ mà đọc ra được tiếng nói trữ tình từ văn bản ngôn từ đó.</p>	2,0
4	<p>Phân tích: <i>Tiếng vọng</i> từ bài thơ <i>Độc Tiểu Thanh kí</i></p> <p>a. Các yếu tố liên quan đến sự ra đời của bài thơ:</p> <p>- Con người và cuộc đời Nguyễn Du: lận đận, nổi chìm trong bão táp của thời đại, luôn tha thiết với những người tài hoa song cũng luôn phải đau xót khi tài hoa không đi liền với hạnh phúc, bình an, không được nâng niu để tỏa sáng.</p> <p>- Con người và cuộc đời Tiểu Thanh: tài hoa, nhan sắc mà bất hạnh.</p> <p>=> Bài thơ ra đời từ mối đồng cảm sâu sắc giữa nhà thơ với một kiếp hồng nhan bạc mệnh, tài hoa mà lận đận truân chuyên.</p> <p>b. <i>Tiếng vọng</i> từ văn bản bài thơ: Thí sinh có thể viết theo nhiều cách khác nhau, song cần bám sát và khai thác các yếu tố nội dung và nghệ thuật của văn bản để làm rõ thông điệp tinh thần được gửi gắm.</p> <p>- <i>Tiếng vọng</i> của niềm thương cảm trước một kiếp tài hoa bạc mệnh.</p> <p>- <i>Tiếng vọng</i> của nỗi thương mình và nỗi hờn kim cổ trước những kì oan.</p> <p>- <i>Tiếng vọng</i> của nỗi khát thèm tri kỉ, của bi kịch không tri kỉ.</p>	<p>6,0</p> <p>1,5</p> <p>4,5</p>
5	<p>Bàn bạc, mở rộng:</p> <p>- Để tiếng vọng từ bài thơ đến được với độc giả, người cầm bút không chỉ cần có một tiếng nói - thông điệp có ý nghĩa mà còn cần có khả năng biểu đạt để tiếng nói ấy, thông điệp ấy hiện diện, ngân vang, lan tỏa.</p> <p>- Khi nghe được tiếng vọng từ bài thơ, người đọc thơ đã mở một con đường đi vào thế giới tâm hồn của nhà thơ, trở thành tri âm (ở một góc độ, một mức độ nhất định) với người cầm bút.</p>	1,5
6	Kết thúc vấn đề nghị luận	0,5

.....Hết.....

Người ra đề và soạn đáp án: Nguyễn Thanh Huyền

Người duyệt: Bùi Đình Nhiễu